
AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK TAGÁLLAMAINAK HIVATALOS ÉS INFORMÁLIS ELNEVEZÉSEIRŐL, A TAGÁLLAMNEVEK MAGYAR FORDÍTÁSÁRÓL

1. A dolgozat témája, forrásai. – Jelen dolgozat az USA tagállamainak hivatalos és informális elnevezései kapcsán az Egyesült Államok területét érintő névadás általános jellemzőire, főként az európai névadási szokásoktól eltérő sajátosságaira kívánja felhívni a figyelmet. Szót ejtünk továbbá a tagállamok magyar megnevezéseinek alakulásmódjairól is.

Az államnevek és a földrajzi nevek között fennálló lehetséges kapcsolatokat a szakirodalom többféle összefüggésben tárgyalta. KÁLMÁN BÉLA még együttesen mutatja be a politikai önállósággal rendelkező közigazgatási egységek (pl. országok) és a valamely közigazgatási egység területén lévő, ám önrendelkezési joggal nem bíró földrajzi egységek (pl. tájegységek) magyarban használt neveinek típusait (KÁLMÁN 1989: 116–21). J. SOLTÉSZ KATALIN az államneveket az intézménynevek, az országneveket pedig a közigazgatási nevek, azaz végső soron a helynevek között sorolja fel, de hangsúlyozza, hogy az államnevek és az országnevek gyakorlatilag szinonimaként viselkednek a nyelvhasználatban (J. SOLTÉSZ 1979: 85–6, 98). HAJDÚ MIHÁLY a szimbolikus névátvitel tárgyalásakor írja le a jelenséget, amikor metonimikus jelentésátvitellel egy földrajzi név (pl. a főváros neve) áll egy politikai intézmény (pl. az állam) neve helyett (pl. a *Vatikán* jelölése 'a pápai állam'; HAJDÚ 2003: 98–9).

Az Egyesült Államok legtöbb tagállamának elnevezése szintén nem független az állam területén található földrajzi realitásoktól. Talán éppen ez az egyik oka annak, hogy az USA hivatalos államneveit az angol-amerikai névtani szakirodalom a helynevek között tárgyalja (MATTHEWS 1975: 163–213; STEWART 1975: 341–5), a kartográfia pedig a domborzati térképeken is feltünteti (FARAGÓ et al. 2006: 114–5). Az államnév tehát a használatukkor fennálló szövegösszefüggésnek megfelelően jelöli a politikai egységet és/vagy annak területét. Az Egyesült Államok egyes tagállamait hivatalos nevükön túl számos nem hivatalos elnevezéssel is illetik. Ezek a nem hivatalos elnevezések, az ún. „informális államnevek”¹ (általánosan elfogadott angol megjelölésük a *state nickname* terminussal történik) komoly érdeklődésre tarthatanak igényt az Egyesült Államok lakosságának körében: különféle népszerű kiadványok, internetes honlapok igyekeznek összegyűjteni és közreadni az egyes államok összes ismert, az idők során hosszabb-rövidebb ideig használatban lévő informális elnevezéseit (ilyen természetű gyűjtemények adják dolgozatunk forrásait is: DAVIS 1993: 329–40, az internetes forrásokat l. a hivatkozott irodalomban; az USA hivatalos államneveinek eredetéhez, létrejöttük körülményeihez l. STEWART 1970; MATTHEWS 1975: 163–213; DAVIS 1993: 329–40 és a FNEsz.⁴ megfelelő szócikkei). Az informális államnév (pl. *Cseszko* 'Csehszlovákia', *Jugó* 'Jugoszlávia'), a tréfás névadással keletkezett tájnév (pl. *Girgácia* 'a Kerka folyó

¹ Köszönöm Gerstner Károlynak a megfelelő magyar terminus kialakításában nyújtott segítségét.

melléke', a *Kerka* folyónév torzításával; *Kukkónia* 'Csallóköz', a csallóköziek *kukkó* 'ügyetlen, együgyű' gúnynevéből; *Murokország* 'az erdélyi Alsó-Nyárádmente hagyományosan zöldségtermesztő falvai'; *Szentföld* 'a Felső-Nyárádmente, illetve Felső-Háromszék főként katolikusok lakta területe Erdélyben'; vö. JUHÁSZ 1988: 39, 66, 75, 77, 99–100; FNESz.⁴ 166) nem teljesen ismeretlen a magyar nyelvben sem, de az USA-beli államok informális neveihez hasonló kiteljesedett rendszerrel a magyarban nem találkozhatunk. Itt jegyezzük meg, hogy az Egyesült Államokban az informális helynévadás általánosan elterjedt gyakorlat, az e névadási móddal keletkezett földrajzi nevek jelentőségére a kutatók már korán felfigyeltek (ALEXANDER 1951, KANE–ALEXANDER 1970, DUCKERT 1973).

2. Névadási helyzet, névadási szokások az Újvilágban. – Az észak-amerikai kontinensrészre felfedezőként, gyarmatosítóként vagy betelepülőként érkező európaiak olyan földrésztől érkeztek az Újvilágba, ahol évszázadok óta megállapodott, általánosan ismert névállomány öröklődött generációról generációra, legalábbis ami a jelentős földrajzi objektumok neveit illeti. Az európai ember számára saját kontinensén a névadás szükségessége legfeljebb lokális szinten jelentkezhetett a korszakban. Más volt a helyzet az új földrészen: a felfedezők az újonnan felfedezett kontinens feltérképezésével összefüggésben, a gyarmatosítók országuk területigényeinek jelzése okán, a betelepülők, majd leszármazottaik, közöttük a nyugatra vándorló telepések mindennapi életük kialakítása kapcsán szembesültek azzal a feladattal, hogy nagy területeket kellett rövid idő alatt megfelelő részletességgel elnevezni: ehhez nevek tömegére, így élő, kreatív névadási gyakorlatra volt szükség. Az észak-amerikai szárazföldön jelentkező első angol helynevek megalkotása után (közöttük a legkorábbi az 1584-es *Virginia* elnevezés lehetett), de főként az egyre nyugatabbra fekvő területek 19. századi birtokbavétele során az amerikai telepések komoly névadási tapasztalatra tettek szert (STEWART 1975: 347).²

Az angol anyanyelvű telepések számára a névadás fontos, tudatos tevékenység volt: kezdetben az uralkodó, a királyi család iránti hűség kifejezésének (pl. *Virginia*: I. Erzsébet, a „szüz királynő” tiszteletére; *Jamestown*: I. Jakab tiszteletére; *New York*: a Nieuw Amsterdam elfoglalására parancsot adó yorki herceg, a későbbi II. Jakab tiszteletére; MATTHEWS 1975: 180; FNESz.⁴ 2: 239, 768), az óhaza iránt érzett honvágy megjelenítésének (pl. *New England*: John Smith kapitány az anyaország után nevezte el; *New Hampshire*: első birtokosa, John Mason angliai Hampshire megyei otthona után nevezte el; *New Jersey*: egyik birtokosa, Sir George Carteret szülőföldje, Jersey szigete után nevezte el; MATTHEWS 1975: 184; FNESz.⁴ 2: 238, 239), a puritán eszmények megfogalmazásának (pl. *Concord* 'egyetértés', *Unity* 'egységesség', *Providence* '[isten] gondviselés'; MATTHEWS 1975: 187; FNESz.⁴ 2: 377) eszköze. Később inkább a birtoklás tényének rögzítésére (pl. *Baltimore*: a Marylandet alapító Cecil Calvert Lord Baltimore címe után; *Pennsylvania*: a tartományt II. Károly engedélyével William Penn alapította 1681-ben; FNESz.⁴ 1: 157, 2: 332), a függetlenségi háború után pedig a megerősödött nemzeti öntudat kinyilatkoztatására (pl. *Washington*: George Washington, az USA első elnöke

² A továbbiakban a tagállamok neveit nyelvi adatként az eredeti, angol nyelvű formájukban tüntetjük fel, akkor is, ha a kérdéses megnevezésnek részfordítással vagy grafológiai behelyettesítéssel keletkezett magyar nyelvi változata is van (a magyar névformák alakulásmódjairól részletebben I. a 7. pontban foglaltakat).

emlékére; *Franklin*: Benjamin Franklin, demokrata politikus, természettudós emlékére; MATTHEWS 1975: 199; FNESz.⁴ 2: 783) szolgáló aktus. A névadás sok esetben ünnepélyes keretek között történt, a demokrácia jegyében a helyi közösség akaratát szem előtt tartva, minimális központi szabályozás mellett (MATTHEWS 1975: 177–213).

A ma használatos észak-amerikai helynévkészlet európai névkincstől eltérő jellegét megalapozza, hogy az Újvilágban a felfedezések korszakával kezdődően a műveltség viszonylagosan magas szintjén lévő ember ad neveket. A névadó ember tud olvasni és írni, ezért gyakran fordul nevekért olvasmányélményeihez: a Bibliában (pl. *Salem, Jerusalem, Bethlehem*; MATTHEWS 1975: 187; FNESz.⁴ 2: 441), a klasszikus irodalomban (pl. *Troy* 'Trója', *Ithaca* 'Ithaka'; MATTHEWS 1975: 204), saját kora népszerű műveiben (pl. *Waverley, Ivanhoe*: Walter Scott regényeiből; *Belmont, Elsinore*: Shakespeare drámáiból; MATTHEWS 1975: 204) fellelhető helyneveket kelti életre azáltal, hogy valós földrajzi objektumokra viszi át az irodalmi elnevezéseket; de él névadásában az írásbeliség nyújtotta játékos-humoros lehetőségekkel is (pl. a *Tesnus* név a *sunset* 'napnyugta' szó visszafelé történő, jobbról balra haladó lejegyzésével jött létre; a *Bickham* és *Jerome* nevek összevonásából keletkezett a *Birome* név; STEWART 1975: 342). A korszak embe-re bír bizonyos történelmi, földrajzi ismeretekkel, ezért szívesen adja valamely, a történelemben kiemelkedő szerepet játszó település (pl. *Athens, Memphis*; STEWART 1975: 342), távoli földrészben található jelentős város (pl. *Toledo, Berlin, Lima*; STEWART 1975: 342) nevét lakhelyének akkor is, ha a névadás alapjául szolgáló helyhez nincs, nem is lehet személyes kötődése. Már a legkorábbi európai névadók is, nemzetiségüktől függetlenül, valamilyen kapcsolatban álltak a keresztény vallással: a spanyolok és a franciák katolicizmushoz kötődésük jeleként a szentekről való elnevezéseket kedvelték (pl. *St Louis, St Paul; San Agostino, San Diego*; MATTHEWS 1975: 209–10), a puritán angolok inkább bibliai neveket, valamint elvont morális fogalmakat (l. fent) tettek meg helynevekké. Visszaköszönhetnek a helynevekben a tudomány korabeli ismeretei (pl. *Long Island* nevét 1614-ben Adriaen Block felfedező adta, miután körülhajózta és feltérképezte a szigetet; STEWART 1975: 93). Szerepet játszhat a névadásban az idegen, főként a klasszikus nyelvek, kultúrák ismerete (pl. *Pennsylvania*: II. Károly erdeiről a *Sylvania* nevet javasolta a William Penn-nek adományozott tartomány számára; *Philadelphia* 'testvéri szeretet': a települést alapító kvéker vallású William Penn minden bizonnyal ismerte a Bibliában szereplő kis-ázsiai görög város nevének jelentését; *Minneapolis*: a részint sziú elemekből [*minne* 'víz' és *haha* 'vízesés'] alkotott nevet viselő *Minnehaha Falls* vízesés első névelemének és a görög *polis* 'város' szónak a kombinációja; *Phoenix*: egy felégetett indián falu helyén létesült település neve; MATTHEWS 1975: 190, 188, 204, 211; FNESz.⁴ 2: 332, 345, 146–7). A költöző telepesek előző lakhelyük kapcsán ismertek kiépült helynévrendszereket, tapasztalatokkal bírtak ezek sajátosságairól, s az elnevezendő objektumok tekintetében hasonló típusú helynévkincs kialakítására törekedtek. Mindezen felül, a korszak névadói anyanyelvük modern változatát beszélték, így az általuk alkotott nevek ma is értelmezhetőek az egész nyelvközösség számára. A korszak emberének műveltsége tehát új, Európa öröklődő, klasszikus névkincséből hiányzó névadási motivációk megjelenését váltotta ki, tematikai változatosságot hozott az észak-amerikai helynévadásba; s a nevek értelmezhetősége révén formailag is az európaiktól lényeges ponton eltérő névállományt eredményezett (MATTHEWS 1975: 177–213; STEWART 1975: 341–5).

Az Észak-Amerika, ezen belül is főként az Egyesült Államok területére eső földrajzi nevek legfeltűnőbb jellegzetességét sajátos ellentmondás formájában fogalmazhatjuk meg: a helynévkincs egyszerre változatos és monoton (vö. STEWART 1975: 341–5). A tematikai változatosságra fent már utaltunk. A helynevek változatossága ezen túl főként a nyelvi eredet tekintetében mutatkozik meg. Nemcsak a helynévi szubsztrátumot alkotó, az indián őslakosságtól származó nevek erednek különféle nyelvekből (pl. aleut, algonkin, atapaszki, csokta, delavár, irokéz, krí, papago, szíu), hanem az Észak-Amerika meghódítására kísérletet tevő valamennyi nemzet hagyott maga után földrajzi neveket, mégpedig saját névadói gyakorlatának megfelelően igen különböző típusúakat. A spanyolok természeti objektumokra vonatkozó, azok jellemző jegyeit megfogalmazó dallamos megnevezései (pl. *Colorado* 'színes, vörös', *Rio Grande* 'nagy folyó', *Sierra Nevada* 'hóval borított sziklás hegylánc'; MATTHEWS 1975: 210; FNESz.⁴ 1: 293, 2: 419, 471), magasztos, főként vallásos tartalomra utaló formális, rövidítés nélkül gyakran használhatatlanul hosszú, grandiózus hatású településnevei (pl. *La Villa Real de la Santa Fe de San Francisco* 'Szent Ferenc szent hitének királyi városa', *El Pueblo de la Reina de los Angeles de la Porciúncula* 'a porziuncolai angyalok királynőjének városa'; MATTHEWS 1975: 210; FNESz.⁴ 2: 47) éppúgy részévé váltak az USA névkincsének, mint a franciák elegáns hangzású, a földrajzi objektum szembevető sajátosságát megadó hely- (pl. *Terre Haute* 'magas föld', *Lake Superior* 'felső tó'; MATTHEWS 1975: 193), illetve a királyi család egyes tagjainak emléket állító terület- és településnevei (pl. *Louisiana*: XIV. Lajos tiszteletére; *Nouvelle Orléans*: a Louisiana megalapítását támogató Fülöp orléans-i herceg, a gyermek XV. Lajos gyámja tiszteletére; MATTHEWS 1975: 192–3; FNESz.⁴ 2: 48, 239) vagy a hollandok egyszerű, lényegében leíró jellegű nevei (pl. *Roode Eyland* 'vörös sziget'; MATTHEWS 1975: 192; FNESz.⁴ 2: 414). A vezető szerephez jutó angol anyanyelvű lakosság számára az idegen nevek éppen idegen eredetüknél fogva minden bizonnyal egzotikus hangzásúak voltak, pontos értelmezhetőség híján „névszerűnek” tűnhettek, így ezeket az elnevezéseket nem cserélték le új, angol helynévi elemekre, hanem jövevénynévként átvették őket (MATTHEWS 1975: 177–213).

A helynévváltozás monotóniája, azonos helynevek többszöri előfordulása a névköltöztetés, illetve az emlékéllítő helynévadás jelenségével áll összefüggésben. A telepések területfoglaló vándorlásuk során számos, a keleti parton élő helységnevet (melyek közül nem egy eredendően Európából került át Észak-Amerikába) vittek magukkal a nyugati területekre, s használták fel újra meg újra frissen alapított települések elnevezésére. Minél korábban jelentkezett egy helynév Észak-Amerikában, annál nagyobb eséllyel sokszorozódott meg az idők folyamán a pionírok névadó tevékenysége során. A függetlenségi háborút, az USA történetének korai évtizedeit követően pedig szinte minden, az unióhoz csatlakozó állam nevezett el települést a tiszteletadás szándékával az egyesült nemzet hőseiről, a korai elnökökről. Az egyes államokon belül történő azonos településnevek adását a 19. század elején a postaszolgáltatás hatékonyságának biztosítására tiltották meg (MATTHEWS 1975: 185–6, 198–200; STEWART 1975: 344–5).

Utoljára hagytuk az őslakosok által adott helynevek jelentőségének tárgyalását. Az európai ember megérkezésekor Észak-Amerika jelentős, nagy földrajzi terepalakulatainak kétségtelenül volt (objektumonként akár több) megnevezése a különféle indián nyelvekben. Az európaiak, az európai gyökerű észak-amerikai lakosság viszonya ezekhez a már létező indián nevekhez időről időre változott: a gyarmatosítók, az európai uralkodók vagy az őslakosokkal csekély kapcsolatot ápoló letelepült puritánok igyekeztek megszabadulni a

számukra érthetetlen, így barbárnak titulált elnevezésektől, s szívesen cserélték fel őket „civilizált”, főként angol helynevekkel (pl. Károly herceg, a későbbi I. Károly angol király John Smith kapitány ösztönzésére számos indián nevet változtatott meg: *Accomack* nevét például *Plymouth*-ra cserélte, még mielőtt az angol puritánok egy csoportja, az ún. Zarándok Atyák 1620-ban útnak indultak – éppen a dél-angliai Plymouth kikötővárosából – azzal a céllal, hogy az anyaországban üldözött vallási hagyományaik szabad gyakorlására új kolóniát alapítsanak az Újvilágban; MATTHEWS 1975: 184). A franciák misszionáriusi tevékenységük kapcsán eljutottak több indián népcsoporthoz, megismerték nyelvüket, összegyűjtötték helyet jelölő (vagy ilyennek vélt) kifejezéseiket, amelyeket a lejegyzés során a kiejtés, illetve a grammatika tekintetében több-kevesebb tudatossággal gyakran módosítottak is, s ilyen némileg megváltoztatott, „franciásított” formában adtak tovább (pl. *Iowa*: a Mississippi jobb oldali mellékfolyóját a franciák egy *ouaouiatonon* nevű indián törzsről nevezték el, a ’törzs, nép’ jelentésűnek tartott *-tonon* elemet elhagyva, némi hangalaki módosítással; *Kansas*: a Missouri jobb oldali mellékfolyójának a franciák az itt élő, s magukat *kansá*-nak nevező indián törzs után adtak nevet, francia többesjellel látva el a törzsi megjelölést; MATTHEWS 1975: 193–5; FNESz.⁴ 1: 630, 679). A függetlenségi háború után az angol anyanyelvű lakosság körében is megnőtt az indián nevek becse: a romantika korszakának a helyi történelem értékeit felfedező embere úgy vélte, ezek a „benszüllött” nevek sokkal alkalmasabbak az amerikai föld részének megjelölésére, jobban kifejezik azok lényegét, mint a fehér ember által adott helynevek. Ez a meggyőződés magyarázhatja, hogy a függetlenség elnyerése után a tagállam státuszért folyamodó területek lakói előszeretettel választottak államuknak elnevezést valamely, a területen található, indián eredetű nevet viselő jelentős földrajzi objektumról (pl. folyóról: *Alabama*, *Ohio*, *Tennessee*; MATTHEWS 1975: 205; FNESz.⁴ 1: 64, 2: 270, 636); sőt, ha ilyet nem találtak, megfelelőnek tűnő indián eredetű megjelölést alkottattak (pl. az *Oklahoma* ’vörös nép’ kifejezést egy csokta törzsfő alkotta meg 1866-ban válaszként arra a kérdésre, hogy milyen nevet adna a törzse számára juttatott földnek; MATTHEWS 1975: 206; FNESz.⁴ 2: 271).

3. Az Egyesült Államok hivatalos államneveinek motivációs tényezői. – A függetlenségi nyilatkozattal (1776) Nagy-Britanniától elszakadó 13 amerikai brit gyarmat alkotta Unióhoz (főként a következő évszázadban) az európai bevándorlók által benépesített új területeken létrehozott újabb államok csatlakoztak. A hatalmas kiterjedésű ország államai semmiképpen sem tekinthetők hagyományos értelemben vett nemzetállamoknak, így a névadók kénytelenek voltak a népnévítől eltérő motiváció alapján megalkotni az egyes államok elnevezéseit.

Forrásaink szerint a hivatalos államnevek nagyobbik csoportja egyetlen motivációs tényező működésének eredményeként született, a nevek mintegy hatodának létrejöttében azonban egyszerre több motivációs tényező is közreműködött. Az államnév megalkotásában szerepet játszó motivációs tényezők minősége szerint a hivatalos elnevezések több kategóriába oszthatók.

3.1. Jelentős földrajzi objektumra utaló hivatalos államnevek. – Az egyetlen motiváció alapján megalkotott államnevek közül a legtöbb név (21 példa, 42%) az állam területének valamely nagyobb földrajzi objektumára, így (leg)jelentősebb folyójára (*Alabama*, *Arizona*, *Arkansas*, *Colorado*, *Connecticut*, *Delaware*, *Illinois*, *Iowa*, *Kansas*,

Minnesota, Mississippi, Missouri, Ohio, Oregon, Nebraska, Tennessee, Wisconsin), tavára (*Michigan*), hegyére (*Nevada, Vermont*), fő szigetére (*Hawaii*) utal.

3.2. Történelmi személyre utaló hivatalos államnevek. – Lényegesen kevesebb a valamely történelmi személyhez kapcsolható államnév (6 példa, 12%). A kategóriába tartozó legtöbb államnév a gyarmatosítások korában élt európai uralkodók ([*North és South*] *Carolina*: 1564-ben francia telepesek egy dél-carolinai erődöt neveztek el IX. Károly francia király tiszteletére, a név mai formájának és jelentésének kialakításában I. Károly és fia, II. Károly angol uralkodók működtek közre, így ma úgy tartják, hogy magát az államot I. Károly saját tiszteletére nevezte el francia minta alapján, FNESz.⁴ 1: 361, *Dél-Carolina* a.; *Georgia*: 1732-ben nevezték el II. György angol király tiszteletére, FNESz.⁴ 1: 509; *Louisiana*: 1681-ben egy francia felfedező nevezte el XIV. Lajos francia király tiszteletére, FNESz.⁴ 2: 48) vagy az uralkodócsaládhoz tartozó személyek (*Maryland*: I. Károly angol király feleségének, Henrietta Mária királynőnek a tiszteletére, FNESz.⁴ 2: 105) nevéből származtatható. Egy államnév az amerikai történelem jelentős személyiségének állít emléket (*Washington*: George Washingtonnak, az USA első elnökének a tiszteletére, FNESz.⁴ 2: 783).

3.3. Az indián őslakosságra utaló hivatalos államnevek. – Az indián őslakosokkal kapcsolatos államnevek (6 példa, 12%) a betelepülők megérkezte előtt a területen élő indián népcsoportot nevezik meg ([*North és South*] *Dakota, Oklahoma, Texas, Utah*). Indián népnév mellett esetenként indián üdvözlési forma is szóba jöhet a név forrásaként (*Idaho*, l. lent).

3.4. Földrajzi jellegre utaló hivatalos államnevek. – A terület általános földrajzi jellegére mutató államnevek (4 példa, 8%) a szárazföldi helyzetet (*Alaska* < aleut 'fél-sziget, kontinens', FNESz.⁴ 1: 65; *Maine* < angol régi *maine* 'szárazföld, kontinens', FNESz.⁴ 2: 80), a jellemző földfelszínt (*Montana* < latin *montana* 'hegyvidék', spanyol *montaña* 'hegy[ség]', FNESz.⁴ 2: 156), a jellemző növényzetet (*Kentucky* < irokéz *kenta-ke* 'rétság', FNESz.⁴ 1: 714) hangsúlyozzák.

3.5. Távoli helyre utaló hivatalos államnevek. – A távoli hely nevével létrehozott államnevek (4 példa, 8%) európai kötődésű ([*New*] *Hampshire*: a dél-angliai Hampshire grófságról, FNESz.⁴ 2: 238; [*New*] *Jersey*: az angol Csatorna-szigetek egyikének nevéből, FNESz.⁴ 2: 239), illetve az észak-amerikai kontinensrész keleti partvidékén keletkezett helynevek költöztetésével (*Wyoming*: Pennsylvaniából került át az ország északnyugati részére, FNESz.⁴ 2: 786) jöttek létre. Rendhagyó esetben a két alkategória ötvöződésére is sor kerülhetett (*Rhode Island*: az elnevezés mintája részben a földközi-tengeri Rodosz sziget angol *Rhodes* névváltozata, részben pedig az USA-beli állam közelében fekvő egyik sziget régi holland *Roode Eyland* 'vörös sziget' megnevezése volt, FNESz.⁴ 2: 414).

3.6. Jelentős településre utaló hivatalos államnév. – Kivételesen (1 példa, 2%) utal az államnév a terület legjelentősebb településére (*New York*).

3.7. Komplex motiváció alapján létrejött hivatalos államnevek. – A komplex motiváció alapján megalkotott államnevek esetében (8 példa, 16%) két, esetleg három fent már említett vagy azoktól éppen eltérő (pl. történelmi eseményre, irodalmi ismeretekre utaló) motivációs tényező együttes hatásával számolhatunk: *California* (eljövendő történelem + irodalmi hatás: a vidék számára gazdagságot, boldog jövőt sugalló név a spanyol Garci Rodríguez de Montalvo egyik korabeli regényéből származik, amelyben *California* amolyan földi paradicsomot jelöl, FNESz.⁴ 1: 672), *Florida* (< sp. *florida* 'virágzó [föld]'; történelmi esemény + növényzet: Juan Ponce de León spanyol konkviztádor

1513 virágvasárnapján pillantotta meg a virágokkal borított partvidéket, FNESz.⁴ 1: 474), *Indiana* (öslakosság + irodalmi hatás: az angol *Indian* 'indian' népnév és a *La Monarquía Indiana* [Az indián monarchia] című spanyol könyv hatására, FNESz.⁴ 1: 628), *Massachusetts* (öslakosság + település: forrása egy indián népcsoport, illetve egy indián település neve, FNESz.⁴ 2: 106), *New Mexico* (< sp. *Nueva Méjico* 'Új-Mexikó'; eljövendő történelem + távoli hely: a spanyol hódítók a név adásával azt a kívánságukat nyilvánították ki, hogy az új terület is gazdag legyen, mint Cortez Mexikója, FNESz.⁴ 2: 700–1), *Pennsylvania* (történelmi személy + növényzet: az erdőségekben gazdag tartományt William Penn alapította, FNESz.⁴ 2: 332), *Virginia* és [West] *Virginia* (< *Virginia* lat. 'szűzföld, szűzi ország'; öslakosság + történelmi személy + földrajzi jelleg: az Angliába érkező korabeli jelentés a terület kapcsán *Wingina* király *Wingandacoa* nevű országáról számol be, utóbbi név hatására született meg Sir Walter Raleigh javaslatára a hajadon I. Erzsébetre és az újonnan szerzett megművelendő földterületre egyaránt utaló név, FNESz.⁴ 2: 768).

Összességében tehát elmondható, hogy a hivatalos államnevek főként a terület történelmével, illetve földrajzi sajátosságaival kapcsolatosak.

4. Az Egyesült Államok hivatalos államneveinek nyelvi eredete. – A fentiekhez hasonló változatosságot tapasztalunk az államnevek alapszavának nyelvi eredete tekintetében is. (Itt jegyezzük meg, hogy a nyelvi eredet szerinti kategorizáció során a FNESz.⁴ megállapításait tekintjük irányadónak, az adatokat a megfelelő szócikkekből idézzük.)

4.1. Különbféle indián nyelvekből származó alapszóra visszavezethető hivatalos államnevek. – A tagállamok neveinek több mint fele (26 példa, 52%) végső soron indián eredetű szóra megy vissza. Az esetek nagyobbik részében pontosan meghatározható az is, hogy mely indián nyelv az alapszó forrása. Aleut eredetű *Alaszká* (< aleut 'félsziget, kontinens') neve. Az algonkinból származtathatók az *Illinois* (< algonkin *ilini* 'ember' törzsnév), a *Michigan* (< algonkin **Michi-guma* 'nagy víz' vagy **Mitchi-Sagaigan* 'nagyon nagy tó'), a *Mississippi* (< algonkin *miss* 'nagy' és *sipi* 'folyó'), a *Missouri* (< algonkin *messouri* törzsnév; vö. LANCE 1999) és talán a *Wisconsin* (< algonkin 'a nagy földnyelvnél') nevek. Atapaszk eredetű a *Nebraska* (< atasz *Ni-bthaska*, vö. *ni* 'folyó' és *bthaska* 'szétterjedő, lapos') név. A csokta nyelvből származik *Oklahoma* (< csokta *okla* 'nép' és *homa* 'vörös') neve. Delavár kifejezésre vezethető vissza a *Wyoming* (< delavár **Meche-weami-ing* 'a nagy lapályoknál') név. Irokéz etimonnal számolhatunk a *Kentucky* (< irokéz *kenta-ke* 'rétság') és az *Ohio* (< irokéz 'szép folyó') nevek esetében. Talán krí eredetű az *Oregon* (< krí '[kéregből készült] edény, tál') név. A papago nyelvből származik az *Arizona* (< papago 'kis forrás') név. Sziú szavakra vezethető vissza a *Minnesota* (< sziú 'zavaros víz, iszapos folyó') és a (North és South) *Dakota* (< sziú 'szövetségesek') név. Több indián nyelv is szóba jöhet az *Idaho* (< kiowa-apacs *idahi* 'a komancs indiánok' népnév vagy soson *ee-dah-how* 'jó reggelt!' üdvözlési formula) név forrásaként. Néhány indián eredetű államnév esetében az elnevezés alapjául szolgáló kifejezés pontos nyelvi eredete nem adható meg: *Alabama* (< indián 'bozótirtók' jelentésű népcsoportnév), *Arkansas* (< indián *akansea* törzsnév), *Connecticut* (< indián 'a hosszú [árapályos] folyótorkolatnál'), *Iowa* (< indián *ouaouiatonon* törzsnév), *Kansas* (< indián *kansa* törzsnév), *Massachusetts* (< indián *mass-adchu-seuck* 'a nagy domb népe' törzsnév, illetve *mass-adchu-ut* 'a nagy domboknál' településnév), *Tennessee* (< ismeretlen jelentésű indián településnév), *Texas* (< 'barátok' jelentésű indián üdvözlési formulára

visszavezethető *Texas* népnév), *Utah* (< egy 'magas' jelentésű szóval összefüggő indián törzsnév).

4.2. Angol eredetű alapszóra visszavezethető hivatalos államnevek. – Az államnevek mintegy negyede (14 példa, 28%) angol eredetű alapszóból magyarázható: (*North* és *South*) *Carolina* (I. Károly angol király neve alapján), *Delaware* (Thomas West *De la Warr* [< fr. 'harcos, katona'] angol főnemes családnévéből), *Georgia* (II. György angol király nevéből), *Indiana* (< angol *Indian* 'indián' népnév), *Maine* (< angol régi *maine* 'szárazföld, kontinens'), *Maryland* (I. Károly angol király feleségének, Henrietta Mária királynőnek angol becenevéből), (*New*) *Hampshire* (a dél-angliai *Hampshire* névének átköltöztetésével), (*New*) *Jersey* (a Csatorna-szigetekhez tartozó angol *Jersey* névének átköltöztetésével), (*New*) *Mexico* (az angol *Mexico* országnév átköltöztetésével; vö. FNESz.⁴ *Új-Mexikó* a.), (*New*) *York* (az angliai *York* városnévvel összefüggésben álló angol *Duke of York* 'yorki herceg' méltóságnévéből), *Pennsylvania* (az alapító angol William Penn családnévének felhasználásával), *Rhode Island* (Rodosz sziget angol *Rhodes* neve alapján), *Washington* (George Washington családnévének forrása az angliai *Washington* városnév). A fenti nevek egy része a végső etimont tekintve ugyan nem angol eredetű (pl. *Jersey* > lat. *Caesarea*), ám az elnevezések újvilági használatát megelőzően ezekben az esetekben is mindig adatolható a kérdéses nevek meggyökeresedése, jellemző használata az angol nyelvben, így az USA-beli államnevek kialakulása közvetlenül az angol nyelvből magyarázható.

4.3. Spanyol eredetű alapszóra visszavezethető hivatalos államnevek. – Az államnevek tizede (5 példa, 10%) a spanyol nyelvből származtatható: *California* (a sp. *califa* 'kalifa', *califato* 'kalifátus' szavakból Garcí Rodríguez de Montalvo által megalkotott *California* irodalmi helynévből), *Colorado* (< sp. *colorado* 'színes, vörös'), *Florida* (< sp. *florido*, -a 'virágzó, virágos'), *Montana* (< sp. *montaña* 'hegy[ség] és/vagy lat. *montana* 'hegyvidék'), *Nevada* (a sp. *Sierra Nevada* 'hóval borított sziklás hegylánc' második eleméből, vö. sp. *nevado*, -a 'havas, hófehér, hóval borított').

4.4. Francia eredetű alapszóra visszavezethető hivatalos államnevek. – Két államnév (4%) tekinthető francia eredetűnek: *Louisiana* (XIV. Lajos francia király nevéből) és *Vermont* (< fr. *vert* 'zöld' és fr. *mont* 'hegy').

4.5. Latin eredetű alapszóra visszavezethető hivatalos államnevek. – Az 1861-ig egységes *Virginia* és (*West*) *Virginia* államok nevében (4%) latin tö jelentkezik (< latin *virgo* 'hajadon, szűz'). Latin utótaggal találkozunk *Pennsylvania* állam nevében (a családnévi előtaghoz a latin *-sylvania* [< lat. *silva* 'erdő'] szó kapcsolódik).

4.6. Polinéz eredetű alapszóra visszavezethető hivatalos államnév. – Egy állam neve (2%) valamely polinéz nyelvből magyarázható: *Hawaii* (< polinéz *Hawa-iki* 'kis Jáva', vö. *Hawa* 'Jáva' és *iki* 'kis').

Az államnevek ma ismert, végső formájának kialakításában az alapszó nyelvi eredetétől függetlenül fontos szerepet kaptak a különféle európai nyelvek. Indián etimonú alapszavak esetén főként francia grammatikai (a többes szám francia *-s* jelének hozzáadása a tőhöz: *Arkansas*, *Illinois*, *Kansas*; FNESz.⁴ 1: 115, 624–5, 679, a töveket l. fent) vagy hangalaki (*Iowa*, *Michigan*, *Missouri*, *Nebraska*; vö. FNESz.⁴ 1: 630, 2: 139, 149, 225; MCCAFFERTY 2003) hatással, illetve angol grammatikai (a többes szám angol *-s* jelének hozzáadása a tőhöz: *Massachusetts*; FNESz.⁴ 2: 106) vagy hangalaki (*Connecticut*, *Utah*; vö. FNESz.⁴ 1: 293–4, 2: 709) befolyással számolhatunk aszerint, hogy mely anyanyelvű felfedezőktől származik az elnevezés első lejegyzése. Időnként mind francia,

mind angol hangalaki hatás érvényesült a név végső formájának kialakításában (*Wisconsin*; vö. FNESz.⁴ 2: 785). Angol grammatikai és hangalaki hatás érhetett francia szavakból alkotott nevet is (l. a jelző és a jelzett szó szórendjét, valamint a fr. *vert* 'zöld' szó néma *t*-jének elvetését a 'zöld hegy[ség]' jelentésűnek értelmezett *Vermont* névben; MATTHEWS 1975: 202). Az angolok kedvelték a latinos képzésmóddal létrehozott államneveket, akkor is, ha angol eredetű tö (*Carolina, Georgia, Indiana*; FNESz.⁴ 1: 361, 509, 628) és akkor is, ha más nyelvből származó tö (fr. *Loiusiane* > ang. *Lousiana*, spanyol-latinos *Montana*; FNESz.⁴ 2: 48, 156) képezte a név alapszavát. Kivételesen jelentkezik államnévben latin utótag (*Pennsylvania*; FNESz.⁴ 2: 332). Néhány, angolok által adott név kialakításában a holland (holl. *Nieuw Amsterdam* → ang. *New York*, holl. *Roode Eyland* → ang. *Rhode Island*; FNESz.⁴ 2: 239, 414), a francia (fr. *la Caroline* erőd → ang. *Carolana, Carolina* tartomány; FNESz.⁴ 1: 361, *Dél-Carolina* a.), a spanyol (sp. *Nueva Méjico* → ang. *New Mexico*; FNESz.⁴ 2: 700 *Új-Mexikó* a.), illetve valamely indián (indián *Wingandacoa* ország → ang. *Virginia* tartomány; FNESz.⁴ 2: 768) nyelv mintaadó szerepével is számolhatunk. Jellemző jelenség a névköltöztetéssel létrejött államnevek angol *new* 'új' megkülönböztető jelzővel történő egyénítése (*New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York*); a korábban egységes területek, államok kettéhasadásával keletkezett tagállamok nevében tipikus a relatív földrajzi helyzet jelölésére szolgáló angol *north* 'észak', *south* 'dél' és *west* 'nyugat' differenciáló jelzők jelentkezése (*North és South Dakota, North és South Carolina, West Virginia*). Összességében elmondható, hogy a tagállamok nevei nemcsak alapszavuk nyelvi eredetének tekintetében mutatnak változatosságot: közülük több a terület névadásában szerepet játszó különféle népek nyelvi és névadói tevékenységének kölcsönhatása következtében alakult ki.

Az államnevek, a később államnevekké váló földrajzi nevek keletkezésének, első feljegyzésének ideje – éppen a több népcsoport huzamosabb együttéléséből származó sajátos névadási helyzet miatt – lényegében nem befolyásolta sem a nevek motivációját, sem azok nyelvi eredetét.

5. Az Egyesült Államok tagállamainak informális elnevezései. – Az Egyesült Államok tagállamait hivatalos elnevezésükön túl nem hivatalos megjelölések, informális államnevek is azonosítják. Az államok informális elnevezéseit összegyűjtő, magyarázó listák nem egyszer némileg következtetlenül járnak el az ide vonható névelemek körének kijelölését, az informális megjelölések megnevezését illetően: a néhány szóból álló, tulajdonnévi címkeként viselkedő kifejezéseket kivétel nélkül az „informális államnév” (vö. ang. *state nickname*) terminussal illetik, míg bizonyos hosszú, sokszor önálló mondatból alakult, kevésbé népszerű elem kapcsán „mottó”-ról (vö. ang. *state motto*; pl. *The Hospitality State*, Indiana; *Live Free or Die!*, New Hampshire; *First In Flight*, Észak-Karolina; az informális államnevek magyar jelentését l. a 6. alatt), illetve „szlogen”-ről (vö. ang. *state slogan*; *Land of Lincoln*, Illinois; *Battle-Born State*, Nevada; *Peace Garden State*, Észak-Dakota; *State Where You Can Always Expect to Enjoy the Unexpected*, Arizona; *Great Faces, Great Places*, Dél-Dakota) is beszélnek, ám a két utóbbi kategória elemeit rendszerint nem különítik el a tényleges informális államnevektől (ezért jelen dolgozatban is az utóbbiakkal azonos funkciójú megnevezéseknek tekintjük őket). Az informális államnevekhez stílusminősítések is kapcsolódhatnak: forrásaink megkülönböztetnek hivatalos (pl. *Golden State*, Kalifornia; *Aloha State*, Hawaii; *Magnolia State*, Mississippi), félhivatalos (pl. *The First State*, Delaware; *Corn State*, Iowa), nem hivatalos (pl.

Goober State, Georgia; *Creole State*, Louisiana; *Cheese State*, Wisconsin), gyakran használt (pl. *The Heart of Dixie*, Alabama; *The Coyote State*, Dél-Dakota; *Mormon State*, Utah), ritkán használt (pl. *Mud-Waddler State*, Mississippi; *Boomer's Paradise*, Oklahoma), elavult (pl. *Buffalo Plains State*, Colorado; *Iodine Products State*, Dél-Karolina; *New Sweden*, Delaware; *Old North State*, Észak-Karolina) stb. informális államneveket. A hivatalos és félhivatalos minősítésű informális államnevek azonosító megjelölésként a gépjárművek rendszám táblájára is felkerülhetnek (pl. *The Natural State*, Arkansas; *The Constitution State*, Connecticut; *The Sunshine State*, Florida).

Forrásaink a különböző informális államneveket nem mindig pontosan ugyanabban a formában adják meg. A névformák különbsége szorítkozhat a helyesírásra: pl. *Camelia State* és *Camellia State* (Alabama), *Roughrider State* és *Rough Rider State* (Észak-Dakota); az egyes és többes szám jelölése kapcsán érintheti a névalakok morfológiai felépítését: pl. *Tree Planters State* és *Tree Planter's State* (Nebraska), *Land of the Dakota* és *Land of the Dakotas* (Észak-Dakota), *Great Lakes State* és *Great Lake State* (Michigan); illetve kiterjedhet a nevet alkotó szavak számára, minőségére: pl. *Old Colony*, *Colony State* és *Old Colony State* (Massachusetts), *Bay State* és *Old Bay State* (Massachusetts), *Corn State* és *Tall Corn State* (Iowa), *Rocky Mountain State* és *Rocky Mountain Empire* (Colorado). A névformák nyelvi felépítésének itt felsorolt különbségei a névadás szemléleti alapját tekintve irrelevánsak, ezért a nevek szemantikai kategorizációja során az ilyen eltéréseket mutató névalakok névváltozatokként kezelhetők.

6. Az Egyesült Államok informális államneveinek motivációs tényezői. – Az informális államnevek keletkezése kapcsán a névadás motivációs tényezői forrásaink alapján azonosíthatók, így meghatározható az a néhány fogalomkör (az alábbiakban vastagon kiemelve), amely az informális államnevek szemantikai hátterét képezi. Természetesen egy-egy fogalomkör, sőt teljesen azonos motiváció kifejezése is több, eltérő nyelvi formában valósulhat meg. A fogalomkörök ugyanakkor bizonyos pontokon összefüggnek: a földrajzi elhelyezkedés befolyásolhatja az éghajlati jellemzőket; az USA-beli államot az európai országok egyikéhez hasonló metaforikus elnevezések a terület földrajzi jellemzőin alapulnak; az állam lakosainak gúnynevéből keletkezett informális államnevek végső soron kapcsolatban állhatnak valamely, a lakosság gúnynevét megalapozó történelmi eseménnyel stb.

Az egyes államok különböző motiváción alapuló informális elnevezéseinek száma 1 és 12 között alakul. Egyféle: Vermont (1 állam); kétféle: Nyugat-Virginia, Washington (2 állam); háromféle: Columbia Kerület, Idaho, Utah (3 állam); négyféle: Iowa, New Hampshire, New York, Oklahoma (4 állam); ötféle: Indiana, Kentucky, Michigan, Montana, Nevada, Ohio, Rhode Island, Virginia, Wisconsin, Wyoming (10 állam); hatféle: Észak-Dakota, Hawaii, Illinois, Nebraska, Oregon (5 állam); hétféle: Alabama, Észak-Karolina, Georgia, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts, Mississippi, New Jersey, Pennsylvania, Texas (11 állam); nyolcféle: Connecticut, Kalifornia, Minnesota (3 állam); kilencféle: Alaszka, Delaware, Dél-Dakota, Dél-Karolina, Missouri, Tennessee, Új-Mexikó (7 állam); tízféle: Arizona, Florida (2 állam); tizenegyféle: Arkansas, Kansas (2 állam); tizenkétféle: Colorado (1 állam). Forrásaink szerint tehát az USA-beli tagállamokat (a Washington városát magába foglaló szövetségi területet, Columbia Kerületet is ideértve) összességében 328 eltérő motivációs tényezővel magyarázható informális

államnév jelöli, amelyek a kifejtett jelentéstartalom alapján öt nagyobb, ezeken belül pedig számos kisebb kategóriába rendezhetők.³

6.1. Az állam területének földrajzi jellemvonásaira utaló informális államnevek. – Az informális államnevek mintegy harmada (106 példa, 32,32%) az állam területének földrajzi jellemzőiről árulkodik.

6.1.1. Az állam természeti jellemzőire utaló informális államnevek. – A kategóriába vonható legtöbb név valamely, az állam területén fellelhető, azzal összefüggésbe hozható **természeti különlegességre** hívja fel a figyelmet (11 példa): *The Land of the Midnight Sun* ('az éjfél nap földje', Alaszka), *Sunset State* ('napnyugta állam', Arizona), *Hot-water State/The Hot Springs State* ('meleg víz állam'/'a meleg források állam', Arkansas), *Mother of Rivers* ('a folyók anyja', Colorado), *Land of the Sky* ('az égbolt földje', Észak-Karolina), *Wonderland of 11,000 Lakes/Water Wonderland/Winter Water Wonderland* ('11 000 tó csodaországa'/'vízi csodaország'/'téli vízi csodaország', Michigan), *10,000 Lakes/Land of 10,000 Lakes/Land of Lakes/Land of Sky-Blue Waters* ('10 000 tó'/'10 000 tó földje'/'tavak földje'/'égből vizek földje', Minnesota), *Cave State* ('barlang állam', Missouri), *Big Sky Country/Big Sky State* ('széles égbolt ország'/'széles égbolt állam', Montana), *Black Water State* ('fekete víz állam', Nebraska), *Mother of Rivers* ('folyók anyja', New Hampshire). Közel azonos a **jellemző térszínformára** vonatkozó nevek száma (10 példa): *Italy of America* ('Amerika Olaszországa', Arizona), *Mile-high State/Highest State* ('mérőföld magas állam'/'legmagasabb állam', Colorado), *The Mountain State/Switzerland of America* ('a hegy állam'/'Amerika Svájc', Colorado), *The Other White State* ('a másik fehér állam', Dél-Dakota), *Rock-Ribbed State* ('sziklaszirtes állam', Kentucky), *Pennsylvania of the West* ('a nyugat Pennsylvániája', Missouri), *Stub-Toe State* ('lábujjféldítő állam', Montana), *Switzerland of America/White Mountain State* ('Amerika Svájc'/'fehér hegy állam', New Hampshire), *Switzerland of America* ('Amerika Svájc', New Jersey), *Mountain State/Switzerland of America* ('hegy állam'/'Amerika Svájc', Nyugat-Virginia). Más elnevezések a **talaj jellemzőivel** hozhatók összefüggésbe (5 példa): *Sand Hill State* ('homokdűne állam', Arizona), *Swamp State* ('mocsár állam', Dél-Karolina), *The Everglades State* ('a süppedős állam', Florida; vö. *the Everglades*: Florida déli részének mocsárvidéke), *Bayou State* ('mocsaras folyóág állam', Louisiana), *Bayou State* ('mocsaras folyóág állam', Mississippi). A nevek kis hányada **ismert földrajzi objektumra** mutat (4 példa): *Grand Canyon State* ('Grand-kanyon állam', Arizona), *Rocky Mountain State/Rocky Mountain Empire* ('Rocky Mountain állam'/'Rocky Mountain birodalom', Colorado), *Iron Mountain State* ('Vas-hegy állam', Missouri), *Salt Lake State* ('Sós-tó állam', Utah). Néhány név általánosságban utal az állam **természetes szépségére** (3 példa): *The Wonder State* ('a csoda állam', Arkansas), *The Natural State* ('a természeti állam', Arkansas), *Colorful Colorado* ('színes Colorado', Colorado).

6.1.2. Az állam földrajzi elhelyezkedésére utaló informális államnevek. – Az állam informális neve égtáj, orientáció megjelölésével megmutathatja a **viszonylagos földrajzi elhelyezkedést** (9 példa): *Up Over* ('odafent', Alaszka), *Seaboard State* ('tengerpart állam', Dél-Karolina), *Crossroads of the Pacific* ('a Csendes-óceán útkeresztződése',

³ Az informális államnevekhez a következőkben a névszerkezet érzékeltetésére – a szokásos fordítói gyakorlatnak megfelelően – az angol kifejezések tükörfordításával megalkotott, jelentésjelbe foglalt magyar értelmezéseket kapcsolunk.

Hawaii), *Crossroads of America* ('Amerika útkereszteződése', Indiana), *Border State* ('határ [menti] állam', Maine), *Down East* ('lent keleten', Maine), *Gateway State* ('kapu állam', Missouri), *Gateway to the West* ('a nyugat kapuja', New York), *Ocean State* ('óceán állam', Rhode Island); illetve megadhatja a valamely ismert földrajzi egységhez viszonyított, megközelítőleg **pontos földrajzi elhelyezkedést** (6 példa): *The Heart of Dixie* ('Dixie [az USA-nak Pennsylvania déli határától délre eső területe] szíve', Alabama), *The Peninsula State* ('a félsziget állam', Florida), *The Gulf State* ('az öböl állam', Florida), *Child of the Mississippi* ('a Mississippi gyermeke', Louisiana), *Chesapeake State* ('Chesapeake állam', Maryland), *Great Lakes State/Great Lake State/Lake State/Lady of the Lake* ('Nagy Tavak állam'/'nagy tó állam'/'tó állam'/'a tó asszonya', Michigan).

6.1.3. Az állam jellemző növényzetére utaló informális államnevek. – Az ide vonható államnevek nagyobbik fele megnevezi az államra **jellemző** (ezért sokszor állami jelképként is használt) **növényt** (12 példa): *Camelia State/Camellia State* ('kamélia állam', Alabama), *Pine Forests Grow Side by Side* ('fenyőerdők nőnek egymás mellett', Arkansas), *Columbine State* ('harangláb állam', Colorado), *Palmetto State* ('kis legyezőpálma állam', Dél-Karolina), *The Pine State* ('a fenyő állam', Georgia), *Bluegrass State* ('réti perje állam', Kentucky), *Pine Tree State* ('fenyőfa állam', Maine), *Magnolia State* ('magnólia állam', Mississippi), *Sagebrush State/Sage State* ('zsályacserje állam'/'zsálya állam', Nevada), *Buckeye State* ('amerikai vadgesztenyefa állam', Ohio), *Cactus State/Land of Cactus* ('kaktusz állam'/'a kaktusz földje', Új-Mexikó), *Evergreen State/Green Tree State* ('örökzöld állam'/'zöld fa állam', Washington); kisebbik hányada általánosságban utal a **növényvilág** állambeli **fontosságára** (7 példa): *Place Where Plant Sites* ('a hely, ahol növény van', Arkansas), *Garden of the West/The Garden State* ('a nyugat kertje'/'a kert állam', Illinois), *The Prairie State* ('a préri állam', Illinois), *Land of the Rolling Prairie* ('a ringó préri földje', Iowa), *The Garden of the West/The Garden State* ('a nyugat kertje'/'a kert állam', Kansas), *Garden State* ('kert állam', New Jersey), *Park State* ('park állam', Wyoming).

6.1.4. Az állam jellemző állatvilágára utaló informális államnevek. – E nevek legnagyobb része az állam **jellemzően fellelhető vadállatát** mutatja meg (12 példa): *Bear State* ('medve állam', Arkansas), *The Razorback State* ('a razorback állam', Arkansas; *razorback*: Észak-Amerikába telepített vaddisznófajta), *The Buffalo Plains State* ('a bölénnyel teli síkság állam', Colorado), *Flickertail State* ('amerikai földi mókus állam', Észak-Dakota), *The Alligator State* ('az alligátor állam', Florida), *Pelican State* ('pelikán állam', Louisiana), *Oyster State* ('osztriga állam', Maryland), *The Codfish State* ('a tőkehal állam', Massachusetts), *Mudcat State* ('mocsári harcsa állam', Mississippi), *Mud-Waddler State* ('mocsárban kacsázó állat állam', Mississippi), *Groundhog State* ('amerikai mormota állam', Mississippi), *Clam State* ('kagyló állam', New Jersey). Néhány elnevezés utal az államban **védettnek nyilvánított állatfajta**ra (2 példa): *Manatee State* ('lamantin állam', Florida), *The Buzzard State* ('az egerészölyv állam', Georgia); az egykor természeti **csapást okozó állatfajokra** (2 példa): *The Grasshopper State* ('a sáska állam', Kansas), *Mosquito State* ('szúnyog állam', New Jersey); illetve az államban **jelképként használt állatra** (2 példa): *Terrapin State* ('dobozpáncélú teknős állam', Maryland), *Border-Eagle State/Eagle State* ('keretezett sas állam'/'sas állam', Mississippi; az állam pecsétjén lévő, bekeretezett sasról).

6.1.5. Az állam éghajlati jellemzőire utaló informális államnevek. – A nevek egyik fele az állam **jellemző időjárási viszonyait** mutatja meg (7 példa): *Sunshine State* ('napsütés állam', Dél-Dakota), *The Sunshine State* ('a napsütés állam', Florida), *Winter Salad Bowl State* ('téli salátátál állam', Florida), *Tropical State* ('trópusi állam', Florida), *Sunshine State* ('napsütés állam', Oregon), *Webfoot State* ('hártyaláb állam', Oregon; az államban gyakoriak a nagy esőzések), *Sunshine State* ('napsütés állam', Új-Mexikó); másik fele az állam területét gyakorta sújtó **éghajlati, időjárási szélsőségekre, természeti katasztrofákra** utal (7 példa): *Stars Fell on Alabama* ('Alabamára hullt csillagok', Alabama; az 1833. november 12–13-án Alabamában megfigyelt Leonid meteorzáporról), *Blizzard State* ('hóvihar állam', Dél-Dakota), *Cyclone State* ('ciklon állam', Iowa), *Land of the Fires* ('a tüzek földje', Kalifornia), *The Cyclone State* ('a ciklon állam', Kansas), *The Dust Bowl State* ('az elsvatagosodott terület állam', Kansas), *Blizzard State* ('hóvihar állam', Texas).

6.1.6. Az állam nagyságára, alakjára utaló informális államnevek. – Több állam informális neve is utal **az állam nagyságára** (5 példa): *Great Land* ('nagy föld', Alaszka), *Uncle Sam's Pocket Handkerchief* ('Uncle Sam [az Amerikai Egyesült Államok] zsebkendője', Delaware), *Little Rhody* ('kis Rhody', Rhode Island), *Smallest State* ('a legkisebb állam', Rhode Island), *Jumbo State* ('óriás állam', Texas); illetve **az állam alakjára** (2 példa): *Mitten State* ('egyujjas kesztyű állam', Michigan), *The Panhandle State* ('a serpenyőnyél állam', Nyugat-Virginia).

6.2. Az állam politikai, gazdasági jellemzőire utaló informális államnevek. – Az informális elnevezések közel negyede (81 példa, 24,7%) a jelölt állam politikai, gazdasági életével kapcsolatos jellemzőt mutat meg.

6.2.1. Az állam jellemző terményére, termékére utaló informális államnevek. – Az állam informális neve vonatkozhat a jellemző mezőgazdasági terményre. Ez lehet valamely **termesztett növény** (17 példa; ezen a ponton a kategória összefüggésbe hozható a jellemző növényzetre utaló informális államnevek típusával; vö. 6.1.3.): *Cotton State/Cotton Plantation State/Cottonland/Cotton Belt/Cotton Country/Cottonia* ('gyapot állam'/gyapotültetvény állam'/Gyapotság'/gyapottermő zóna'/gyapotosország'/Gyapotónia', Alabama), *The Peach State* ('a barack állam', Delaware), *Rice State* ('rizs állam', Dél-Karolina), *The Orange State/The Citrus State* ('a narancs állam'/a citrus állam', Florida), *The Goober State* ('az amerikaismogyoró állam', Georgia), *The Peach State* ('a barack állam', Georgia), *Pineapple State* ('ananász állam', Hawaii), *Famous Potatoes/Land of the Famous Potato/Spud State/Potatoland* ('híres burgonyák'/a híres burgonya földje'/krumpli állam'/burgonyaföld', Idaho), *The Corn State* ('a kukorica állam', Illinois), *Corn State/Tall Corn State* ('kukorica állam'/magas kukorica állam', Iowa), *The Grape State* ('a szőlő állam', Kalifornia), *Land of Fruits and Nuts* ('a gyümölcsök és mogyorófajták földje', Kalifornia), *Sunflower State* ('napraforgó állam', Kansas), *The Wheat State* ('a búza állam', Kansas), *Hemp State* ('kender állam', Kentucky), *Tobacco State* ('dohány állam', Kentucky), *Wheat State* ('búza állam', Minnesota); az államban jellemzően előállított növényi vagy állati eredetű **élelmiszer** (8 példa): *Land of Milk and Honey* ('a tej és méz földje', Kalifornia), *Sugar State* ('cukor állam', Louisiana), *Bread and Butter State* ('kenyér és vaj állam', Minnesota), *Bread Basket of the Nation* ('a nemzet kenyereskosara', Minnesota), *Cream Pitcher of the Nation* ('a nemzet tejszínesköcsöge', Minnesota), *America's Dairyland/Dairy State* ('Amerika tejgazdasága'/tejgazdaság állam', Wisconsin), *Cheese State* ('sajt állam', Wisconsin), *America's Bread Basket*

(‘Amerika kenyereskosara’, Wisconsin); illetve lehet kifejezetten húsipari feldolgozásra szánt **állatok tartásával kapcsolatos produktum** is (5 példa): *Beef State* (‘marhahús állam’, Nebraska), *Hog and Hominy State* (‘kukoricás sertéshús állam’, Tennessee), *Hog State* (‘sertés állam’, Tennessee), *Hominy State* (‘kukoricamálé állam’, Tennessee), *Beef State* (‘marhahús állam’, Texas). Utalhat a név jellemző **ipari termékre** is (7 példa): *The Bowie State/The Toothpick State* (‘a Bowie [nagy vadászkés tokkal] állam’/‘a szuronykés [nagy vadászkés tokkal] állam’, Arkansas), *Chocolate City* (‘csokoládé város’, Columbia Kerület), *Tar and Turpentine State* (‘kátrány és terpentín állam’, Észak-Karolina), *Turpentine State* (‘terpentín állam’, Észak-Karolina), *Lumber State* (‘fűrészáru állam’, Maine), *Auto State* (‘autó állam’, Michigan), *Steel State* (‘acél állam’, Pennsylvania).

6.2.2. Az állam politikai, gazdasági szerepére utaló informális államnevek. – Az elnevezések nagyobbik része az államnak az **Egyesült Államok politikai, gazdasági életében betöltött szerepét** mutatja meg (15 példa): *Guinea Pig State* (‘tengerimalac állam’, Arkansas); a Mezőgazdasági Minisztérium kísérleti programjai az államban folynak; vö. 6.1.4. is), *The Nation’s Capital/America’s First City/The Federal City* (‘a nemzet fővárosa’/‘Amerika első városa’/‘a szövetségi város’, Columbia Kerület), *Arsenal of the Nation* (‘a nemzet fegyvergyára’, Connecticut), *Land of Tax-Free Shopping* (‘az adómentes vásárlás földje’, Delaware), *Corporate Capital* (‘iparvállalati főváros’, Delaware), *Keystone of the South Atlantic* (‘a dél-atlanti térség alappillére’, Dél-Karolina), *Great Central State* (‘nagy központi állam’, Észak-Dakota), *The Empire State of the South/Empire of the South* (‘a dél birodalmi állama’/‘a dél birodalma’, Georgia), *Playground of the Middle West* (‘a középnnyugat szórakozóhelye’, Indiana), *Taxachusetts* (‘Taxachusetts’, Massachusetts; vö. ang. *tax* ‘adó’, az állam területén minden ingó és ingatlan személyi tulajdon megadóztatható), *Playground of the Nation* (‘a nemzet szórakozóhelye’, Minnesota), *Empire State* (‘birodalom állam’, New York), *Keystone State* (‘alappillér állam’, Pennsylvania), *Super-American State* (‘szuper amerikai állam’, Texas), *Vermín State* (‘parazita állam’, Új-Mexikó); kisebbik része az állam **világ gazdasági jelentőségére** utal (3 példa): *The Pioneer Space Capital of the World* (‘a világ úttörő űrfővárosa’, Alabama), *The Center of the Commercial Universe* (‘a kereskedelmi világmindenség központja’, Indiana), *Entertainment State/Movie State* (‘szórakoztatás állam’/‘mozi állam’, Kalifornia).

6.2.3. Az állam nyersanyagkészletére utaló informális államnevek. – Az ide tartozó elnevezések egy része megnevezi azt a **nyersanyagot, amelyben az állam** különösen **gazdag** (12 példa): *Copper State* (‘réz állam’, Arizona), *The Silver State* (‘az ezüst állam’, Colorado), *The Lead State* (‘az ólom állam’, Colorado), *Copper State* (‘réz állam’, Colorado), *The Freestone State* (‘a terméskő állam’, Connecticut), *The Brownstone State* (‘a barna homokkő állam’, Connecticut), *The Salt of the Earth* (‘a Föld sója’, Kansas), *Lead State* (‘az ólom állam’, Missouri), *Silver State/Silverland* (‘ezüst állam’/‘ezüstföld’, Nevada), *Granite State* (‘gránit állam’, New Hampshire), *Coal State* (‘szén állam’, Pennsylvania), *The Copper State* (‘a réz állam’, Wisconsin); másik része általánosságban utal arra, hogy az állam területe **nyersanyagokban gazdag** (4 példa): *Treasure State* (‘kincs állam’, Colorado), *Bonanza State* (‘gazdag érclelőhely állam’, Montana), *Treasure State* (‘kincs állam’, Montana), *Mining State* (‘bányakitermelő állam’, Nevada).

6.2.4. Az állam valamely közigazgatási egységére utaló informális államnevek. –

Néhány informális elnevezés az állam valamely fontos városának informális megjelölésével (2 példa): *Monumental State* ('emlékmű állam', Maryland; vö. *Monumental City* 'emlékmű város': Baltimore informális neve), *Quaker State/Quakers State* ('kvéker állam'/ 'kvéker állam', Pennsylvania; vö. *Quaker City* 'kvéker város': Philadelphia informális neve); jelentős közigazgatási területének nevével (2 példa): *Puke State* (a *puke* 'hányás' forma Zebulon M. *Pike* családnévének eltorzulásával keletkezhetett, Missouri; vö. *Pike County* 'Pike megye': Missouri egy közigazgatási egysége), *Antelope State* ('antilop állam', Nebraska; vö. *Antelope County* 'antilop megye': Nebraska egy közigazgatási egysége); illetve ismert régiójának megjelölésével (2 példa): *Egypt* ('Egyiptom', Illinois; vö. *Little Egypt* 'kis Egyiptom': az állam déli csücskében található régió), *Ozark State* ('Ozark állam', Missouri; vö. *the Ozarks*: Missouri, Arkansas és Oklahoma államok találkozásánál levő terület) azonosít.

6.2.5. Az államban található mesterséges létesítményre utaló informális államnevek. –

Néhány informális elnevezés az állam területén létrehozott, emberkéz alkotta létesítményekre irányítja a figyelmet (4 példa): *Artesian State* ('artézi állam', Dél-Dakota; az államban található sok artézi kútról), *Mount Rushmore State* ('Mount Rushmore állam', Dél-Dakota; vö. *Mount Rushmore*: nemzeti emlékhely, Washington, Jefferson, Rooseveltt és Lincoln 18 méter magas, gránitsziklába vájt fejszobra), *Peace Garden State* ('Peace Garden állam', Észak-Dakota; vö. *International Peace Gardens*: 1932-ben alapított 9,46 km²-es park Észak-Dakota és Kanada határán), *Camden and Aboy State* ('Camden és Aboy állam', New Jersey; vö. *Camden and Aboy Railroad*: New Jersey első, az USA egyik első vasútvonala).

6.3. Az állam történelmével kapcsolatos informális államnevek. – Az informális államnevek közel hatoda (51 példa, 15,55%) valamely, az állam múltjában jelentős szerepet játszó történelmi eseményhez, személyhez köthető.

6.3.1. Az államhoz kötődő történelmi eseményekre utaló informális államnevek. –

Az elnevezések egy részét az állam Egyesült Államokba történő belépésének ideje, körülményei magyarázzák (7 példa): *The 49th State* ('a 49. állam', Alaszka; 1959. január 3-án 49. államként csatlakozott az unióhoz), *The Baby State* ('a bébi állam', Arizona; 1959-ig a legfiatalabb tagállam), *The Valentine State* ('a Valentin állam', Arizona; 1912. február 14-én lépett az unióba), *The Centennial State* ('a centenáriumi állam', Colorado; az unió létrejöttének 100. évfordulója idején lett az Egyesült Államok tagja), *The First State* ('az első állam', Delaware; az unió első tagállama), *The Youngest State* ('a legfiatalabb állam', Hawaii; az unió 50. tagállama), *Battle-Born State* ('csatában született állam', Nevada; az állam a polgárháború idején csatlakozott az unióhoz). Az informális névben megjelölt történelmi esemény lejátszódhatott az állam korai történelmé során (27 példa): *The Constitution State* ('az alkotmány állam', Connecticut; az első amerikai alkotmány 1639-ben a connecticutbeli Hartfordban készült), *Provisions State/The Blue Law State* ('gondoskodás állam'/ 'a vasárnapi tevékenységeket szabályozó törvény állam', Connecticut; a második név a Connecticut részét képező Colony of New Haven gyarmat lakosai számára 1655-ben, puritán szellemben megfogalmazott törvényrendeletre utal), *Blue Hen State* ('kék tyúk [kék tollú harcikakasféle] állam', Delaware; a függetlenségi háború idején a delawari katonák által szervezett kakasviadatok emlékét őrzi; vö. még 6.1.4.), *New Sweden* ('új Svédország', Delaware; a svéd lakosságú Nye *Sverige* település után), *Old North State* ('régí északi állam', Észak-Karolina), *First in Freedom*

(‘első a szabadságban’, Észak-Karolina; a függetlenségi háború idején az állam elsőként utasította követeit, hogy a brit koronától való elszakadásra szavazzanak a kontinentális kongresszuson), *The Gold State/Golden West* (‘az arany állam’/‘arany nyugat’, Kalifornia; az 1848–1849-es kaliforniai aranylázzról), *El Dorado/El Dorado State* (‘El Dorado’/‘El Dorado állam’, Kalifornia; l. fent), *The Squatter State* (‘a jogtalan földfoglaló állam’, Kansas; a jogtalan földfoglalók ellen hozott egykori törvényekre utal), *The Battleground of Freedom* (‘a szabadság csatatere’, Kansas; a rabszolgotartó és az abolitionista lakosság 1854–1858 közötti harcára utal), *Bleeding/Bloody Kansas* (‘vérző/véres Kansas’, Kansas; l. fent), *Old Line State* (‘régisorgyalogság állam’, Maryland; a szárazföldi hadtest, Maryland sorgyalogsága az egyik legjobb egység volt a függetlenségi háborúban), *Bay State/Old Bay State* (‘öböl állam’/‘régisörgyalogság állam’, Massachusetts; az 1628-ban alapított Massachusetts Bay Colony gyarmat neve után), *Old Colony/Colony State/Old Colony State* (‘régisörgyalogság állam’/‘régisörgyalogság állam’/‘régisörgyalogság állam’, Massachusetts; az 1620–1691 között fennálló Plymouth Colony gyarmatra utal), *Live Free or Die!* (‘Élj szabadon vagy halj meg!’, New Hampshire; az amerikai szabadságvágy megfogalmazása a függetlenségi háborúban jelentős szerepet játszó New Hampshire-i John Stark tábornok 1809-es köszöntőjéből vett idézettel), *The Crossroads of the Revolution* (‘a forradalom útkereszteződése’, New Jersey; a függetlenségi háború során több döntő fontosságú csatát vívtak itt), *Knickerbocker State* (‘knickerbocker állam’, New York; *knickerbocker*: eredetileg ‘buggyos térdnadrág’, majd ebből a jellegzetes viselet alapján ‘New York holland őslakosainak leszármazottja’), *Sooner State* (‘gyorsabb letelepülő állam’, Oklahoma; vö. *sooner*: ‘másoknak tisztességtelenül elébe vágó letelepülő’, a hivatalos földfoglalás megindulását jelző ágyúdörrenés előtt betelepülő emberekről), *Boomer State/Boomer's Paradise* (‘új telepes állam’/‘az új telepes paradicsoma’, Oklahoma; a földfoglalás megindulását jelző ágyúdörrenés után a virágzásnak induló vidékre költöző új telepesekről), *Liberty Bell State* (‘szabadságharang állam’, Pennsylvania; a függetlenségi háború egyik ismert szimbólumáról), *Independence State* (‘függetlenség állam’, Pennsylvania; a Függetlenségi Nyilatkozatot 1776. július 8-án olvasták fel Philadelphióban), *Volunteer State* (‘önkéntes állam’, Tennessee; 1812-ben a New Orleans-i csatában az államból érkezett önkéntesek bátorságára, illetve egy 1847-es toborzásra utal, amikor a mexikói háborúba 30 000 tennessee-i állampolgár jelentkezett önkéntesnek), *Lion's Den* (‘oroszlánbarlang’, Tennessee; a 19. század elejének útonállóit „a nyugat oroszlánjai”-nak nevezték), *Lone Star State* (‘magányos csillag állam’, Texas; az 1836-os Texasi Köztársaság lobogójának csillagáról), *Beehive State/Deseret State* (‘méhkas állam’/‘méh állam’, Utah; a kúpos méhkaptár méhrajjal körülvéve a korai mormon letelepülők, majd 1959 óta az állam hivatalos jelképe), *Ancient Dominion/Old Dominion/Old Dominion State* (‘ősi domínium’/‘régisdomínium’/‘régisdomínium állam’, Virginia; Virginia volt az első állandó angol gyarmat az új kontinensen), *Mother of States/Mother State* (‘az államok anyja’/‘anya állam’, Virginia; l. fent). Megtörténhetett a névadó esemény **a polgárháború idején** is (1861–65, 2 példa): *Yellowhammer State* (‘citromsármány állam’, Alabama; az alabamai csapatok polgárháború idején viselt egyenruhájának sárga színe alapján), *Jersey Blue State* (‘jersey-i kék állam’, New Jersey; az állam polgárháborús csapatai kék egyenruhát viseltek); végbemehetett **az utóbbi százötven esztendőben** (9 példa): *Seward's Ice Box/Seward's Folly* (‘Seward jégsekrénye’/‘Seward bolondériája’, Alaszka; Alaskát William Henry Seward vásárolta meg 1867-ben az oroszoktól), *Sourdough State* (‘aranykereső állam’, Alaszka; a 19. század végi alaszakai aranylázzról),

Iodine State/Iodine Products State ('jód állam'/jódos termékek állam', Dél-Karolina; az állam a múltban a jódban gazdag termékeket propagálta), *Roughrider State/Rough Rider State* ('huszárönkéntes állam', Észak-Dakota; *Rough Rider*: 'huszárönkéntes az 1898-as amerikai–spanyol háborúban'), *First In Flight* ('első a repülésben', Észak-Karolina; a Wright testvérek első repülési kísérlete után), *Maryland Free State/Free State* ('Maryland szabad állam'/szabad állam', Maryland; az állam a 20. század elején nem tette törvényben kötelezővé az alkoholtilalmat), *Divorce State* ('válás állam', Nevada; a Renóban és Las Vegasban 1931-ben bevezetett szabadelvű válási törvények következtében), *Birthplace of Aviation* ('a repülés szülőföldje', Ohio; a Wright testvérek életük nagyobb részében Ohióban éltek és dolgoztak), *Equality State/Suffrage State* ('egyenlőség állam'/választójog állam', Wyoming; 1869-ben, az Egyesült Államokban elsőként itt terjesztették ki a választójogot a nőkre is). Néhány név alapját különböző történelmi periódusokhoz kötődő **esemény**sor képezi (3 példa): *Mother of Presidents/Mother of Modern Presidents/Modern Mother of Presidents* ('elnökök anyja'/modern elnökök anyja'/elnökök modern anyja', Ohio; több későbbi elnök kezdte itt életét), *Mother of Southwestern Statesmen* ('délnyugati államférfiak anyja', Tennessee; az USA három elnöke származott innen), *Mother of Presidents/Mother of Statesmen* ('elnökök anyja'/államférfiak anyja', Virginia; az USA első 12 elnöke közül 7 virginiai volt).

6.3.2. Az államhoz kötődő történelmi személyiségekre utaló informális államnevek. – Kevés informális elnevezés állít emléket az államban született, illetve hosszabb ideig ott tartózkodó történelmi személyiségeknek (3 példa): *Land of Lincoln* ('Lincoln földje', Illinois; Lincoln az államban kezdte politikai karrierjét), *Bullion State* ('Bullion állam', Missouri; az államot képviselő, a fém pénz használatát támogató Thomas Hart Benton szenátor *Old Bullion* 'régi arany pénz' becenevéből), *Land of Roger Williams* ('Roger Williams földje', Rhode Island; Roger Williams teológus, 1603–83, Rhode Island társalapítója).

6.4. Az állam lakosságára utaló informális államnevek. – Az informális elnevezések mintegy tizede (36 példa, 10,97%) az állam lakosságával kapcsolatos jellemzőket közöl.

6.4.1. Az állam lakosainak (gúny)nevére utaló informális államnevek. – Az állam területére érkező gyarmatosítóknak, első betelepülőknek, az állam későbbi lakosságának (egykori) (gúny)neve több informális államnév létrehozásában kapott szerepet (19 példa): *Lizard State* ('lizard állam', Alabama; *lizards* ['gyíkok']: az első alabamaiak gúnyneve), *The Coyote State* ('a coyote állam', Dél-Dakota; *coyote* ['prérifarkas']: 'dél-dakotai lakos'), *Tarheel State* ('tarheel állam', Észak-Karolina; *tarheel* ['kátránysarok']: 'észak-karolinai lakos'), *Yankee-land of the South* ('a dél jenki földje', Georgia), *The Sucker State* ('a sucker állam', Illinois; *sucker* ['gályatartó bojtorjánhal/tengeri nyúlhal']: 'illinois-i lakos'), *The Hoosier State* ('a hoosier állam', Indiana; *hoosier* [< *Who'shyer?* 'Hogy vagy?' korai köszönésmód]: 'indianai lakos'), *The Hawkeye State* ('a hawkeye állam', Iowa; *hawkeye* ['saszem']: 'iowai lakos'), *The Jayhawker State/Jayhawk State* ('a jayhawker állam'/jayhawk állam', Kansas; *jayhawk[er]* ['fosztogató katona az 1865-ös polgárháborúban']: 'kansasi lakos'), *Creole State* ('kreol állam', Louisiana), *Pilgrim State/Puritan State* ('zarándok állam'/puritán állam', Massachusetts; az első gyarmati letelepülők után), *Wolverine State* ('wolverine állam', Michigan; *wolverine* ['rozsomák']: 'michigani lakos'), *Bugeating State* ('bogárevő állam', Nebraska; *bug-eater* ['bogárevő']: 'nebraskai lakos'), *Yankee State* ('jenki állam', Ohio), *Hard-case State* ('nehéz

eset állam', Oregon; a korai, nem egyszer börtönviselt bevándorlók gúnyneve), *Butternut State* ('a butternut állam', Tennessee; *butternut* ['amerikai vajdió']: 'tennessee-i lakos'), *Spanish State* ('spanyol állam', Új-Mexikó), *Mormon State/Land of the Mormons/Land of the Saints* ('mormon állam'/a mormonok földje'/a szentek földje', Utah; mormon lakosairól), *Cavalier State* ('cavalier állam', Virginia; *Cavaliers* ['gavallérok']: Virginia királpárti letelepülői), *Badger State* ('badger állam', Wisconsin; *badger* ['borz']: 'wisconsini lakos').

6.4.2. Az állam indián őslakosságára utaló informális államnevek. – Az informális államnevekben jelentkezik az állam területén (egykor) élő indián őslakosság megnevezése (6 példa): *Apache State* ('apacs állam', Arizona), *Aztec State* ('azték állam', Arizona), *Sioux State* ('sziú állam', Észak-Dakota), *Land of the Dakota/Land of the Dakotas* ('a dakota földje'/a dakoták földje', Észak-Dakota), *Land of the Red Man* ('a vörös ember földje', Oklahoma), *Chinook State* ('csinuk állam', Washington).

6.4.3. Az állam lakosainak jellemző tulajdonságára utaló informális államnevek. – Bizonyos elnevezések az állam (egykori) lakosainak tulajdonított jellemvonások, a lakosok által gyakorolt szokások alapján magyarázhatók (4 példa): *Land of Wooden Nutmegs/The Wooden Nutmeg State/The Nutmeg State* ('a fa szerecsendiók földje'/a fa szerecsendió állam'/a szerecsendió állam', Connecticut; fából készített golyók szerecsendióként való értékesítése gyakori trükk volt az államban), *The Land of Steady Habits* ('a merev szokások földje', Connecticut), *Baked Bean State/Bean-eating State* ('sült bab állam'/babevő állam', Massachusetts; a puritánok vasárnaponként rendszerint sült babot ettek), *Show Me State* ('mutasd meg állam', Missouri; szkeptikus lakosairól).

6.4.4. Az állam lakosainak gyakran használt kifejezésére utaló informális államnevek. – Az államban használatos gyakori kifejezésekre mennek vissza a következő informális elnevezések (4 példa): *The Aloha State* ('az aloha állam', Hawaii; *aloha*: üdvözlést, szeretetteljes érzelmeket kifejező szó a hawaii nyelvben), *Old Dirigo State* ('régirigo állam', Maine; az állam *Dirigo* ['irányítok'] mottójából), *Excelsior State* ('excelsior állam', New York; az állam *Excelsior* ['kitünő'] mottójából), *Union State* ('unió állam', Oregon; az állam mottója: *The Union* ['az unió']).

6.4.5. Az állam lakosainak jellemző foglalkozására utaló informális államnevek. – Néhány informális elnevezés az állam (egykori) lakosainak jellemző foglalkozását mutatja meg (3 példa): *Tree Planters State/Tree Planter's State* ('faültetők állama'/faültető állama', Nebraska), *Cowboy State* ('cowboy állam', Texas), *Cowboy State* ('cowboy állam', Wyoming).

6.5. Az állam egyéb jellemzőire utaló informális államnevek. – Az informális elnevezések közel ötöde (54 példa, 16,46%) valamilyen, az állammal kapcsolatos sajátos jellemzőt fejez ki.

6.5.1. Az állam valamely vonzó tulajdonságára utaló informális államnevek. – Az idevonható elnevezések többnyire olyan hangzatos, figyelemfelkeltő, ám referenciálsan tulajdonképpen üres kifejezések, amelyek fő célja újabb lakosok, turisták csalogatása az államba (30 példa): *North to the Future* ('északra a jövőbe', Alaszka), *State Where You Can Always Expect to Enjoy the Unexpected* ('az állam, ahol mindig várhatod, hogy váratlan dolog történik veled', Arizona), *The Land of Opportunity* ('a lehetőség földje', Arkansas), *What a State!* ('micsoda állam!', Arkansas), *State Where the Good Life Pays More in Corporate Dividends* ('az állam, ahol a jó élet többet hoz részvénytársasági jutalékban', Connecticut), *Land of Plenty* ('a bőség földje', Dél-Dakota), *Great Faces*,

Great Places ('nagy arcok, nagyszerű helyek', Dél-Dakota), *Land of Infinite Variety* ('a végtelen változatosság földje', Dél-Dakota), *Nothing Could be Finer* ('semmi sem lehet jobb', Dél-Karolina), *Smiling Faces, Beautiful Places* ('mosolygó arcok, szép helyek', Dél-Karolina), *Paradise of the Pacific* ('a Csendes-óceán paradicsoma', Hawaii), *The Hospitality State* ('a vendégszeretet állam', Indiana), *Sportsman's Paradise* ('sportolóparadicsom', Louisiana), *Fisherman's Paradise* ('horgászparadicsom', Louisiana), *Vacationland* ('üdülőföld', Maine), *The Spirit of America* ('Amerika szelleme', Massachusetts), *Hospitality State* ('vendégszeretet állam', Mississippi), *The Last Best Place* ('az utolsó legjobb hely', Montana), *The Heart of it All* ('a minden szíve', Ohio), *Oklahoma is OK!* ('Oklahoma nagyszerű!', Oklahoma; az állam hivatalos nevének rövidítése is OK), *Pacific Wonderland* ('csendes-óceáni csodaország', Oregon), *Nation's Most Interesting State* ('a nemzet legérdekesebb állama', Tennessee), *Land of the Delight Makers* ('az örömszerzők földje', Új-Mexikó), *Land of Opportunity* ('a lehetőség földje', Új-Mexikó), *Land of Heart's Desires* ('a szív vágyainak földje', Új-Mexikó), *Land of Enchantment* ('a bűvölet földje', Új-Mexikó), *The Colorful State* ('a színes állam', Új-Mexikó), *Visit Virginia!* ('látogasd meg Virginiát!', Virginia), *Like No Place on Earth* ('mint semmilyen más hely a földön', Wyoming), *Big Wyoming* ('hatalmas Wyoming', Wyoming).

6.5.2. Az állam hivatalos elnevezésével kapcsolatos informális államnevek. – Az állam hivatalos nevéből, annak (feltételezett) jelentéséből kiinduló informális nevek száma kevés (6 példa): *The District* ('a kerület', Columbia Kerület), *The Flower State* ('a virág állam', Florida; l. 3.7. alatt), *The Gem State/Gem of the Mountains* ('a drágakő állam'/a hegyek drágaköve', Idaho; az állam hivatalos, indián eredetű nevének téves fordításából), *Dark and Bloody Ground* ('sötét és véres föld', Kentucky; az állam hivatalos, indián eredetű nevének téves magyarázatából), *Plantation State* ('ültetvény állam', Rhode Island; az állam teljes hivatalos neve: *Rhode Island and Providence Plantations*), *The Big Bend State* ('a nagy kanyar állam', Tennessee; az állam hivatalos nevében jelentkező indián eredetű *Tennessee* folyónévnek egyesek a 'nagy kanyarulatú folyó' jelentést tulajdonítják).

6.5.3. Az állam egyetemének sportszapatára utaló informális államnevek. – Néhány informális elnevezés az állami egyetem (egykori) atlétika- vagy futballcsapatának nevét mutatja (3 példa): *Gopher State* ('Gopher állam', Minnesota; *the Golden Gophers* ['az arany amerikai hörcsögök']: az állami egyetem amerikai futballcsapata a 19. század végén), *Cornhusker State* ('Cornhusker állam', Nebraska; *the Cornhuskers* ['a kukoricahántolók']: a nebraskai egyetem atlétikai és futballcsapata), *Beaver State* ('Beaver állam', Oregon; *the Beavers* ['a hódok']: az állam egyetemének atlétikacsapata).

6.5.4. Komplex magyarázatot igénylő informális államnevek. – Az informális államnevek egy csoportja több, egy irányba ható motivációs tényező alapján magyarázható (10 példa): *The Last Frontier* ('az utolsó határvidék', Alaszka; helyzete, illetve az állam nyújtotta lehetőségek miatt), *North Star State* ('északi csillag állam', Alaszka; északon, a Sarkcsillag [vö. ang. *North Star*] „alatt” helyezkedik el), *The Diamond State* ('a gyémánt állam', Delaware; kicsi, de értékes állam), *Small Wonder* ('kicsi csoda', Delaware; az állam mérete, gazdasági jelentősége és természeti szépségei miatt), *The Cracker State* ('a cracker állam', Georgia; *cracker*: 'déli fehér mezőgazdasági proletár vagy törpebirtokos', bizonyos vélemények szerint a szó a múltban Georgiában nagy számban dolgozó fuvarosok ostorcsattogatásra utaló gúnyneve is lehetett), *Rainbow State* ('szírvány

állam', Hawaii; természeti szépségei, időjárása miatt), *The Golden State* ('az arany állam', Kalifornia; a név az aranylázzal összefüggésben a gazdagság, illetve az éghajlat révén az állandó napsütés képzetét kelti, többen összefüggésbe hozzák az állam szimbólumának választott *Golden Poppy* ['arany pipacs'] nevű virággal is), *Canada's Florida* ('Kanada Floridája', Maine; kedvező időjárása és turisztikai jellemzői miatt), *North Star State* ('északi csillag állam', Minnesota; az állam Egyesült Államokon belül elfoglalt földrajzi helyzete, valamint *L'Etoile du Nord* 'észak csillaga' mottója nyomán), *Green Mountain State* ('Zöld-hegység állam', Vermont; *Green Mountain Boy* ['Zöld-hegység fiú']: 'vermonti lakos', *Green Mountains* ['Zöld-hegység']: az állam területén található hegység, l. még az állam hivatalos neve a 3.1. és a 4.4. alatt).

6.5.5. Bizonytalan, ismeretlen motivációjú informális államnevek. – Néhány informális elnevezés létrejöttének körülményei, így a nevek valóságvonatkozásai ismeretlenek, bizonytalanok (5 példa): *Sand-lapper State* ('homoknyaldosó állam', Dél-Karolina), *Little Ida* ('kis Ida', Idaho), *Cockade State* ('kokárda állam', Maryland), *Pistolvania* ('Pistolvania', Pennsylvania; a *pistol* 'pisztoly' szó származéka lehet), *Banner State* ('transzparens ország', Texas).

Látható, hogy az egyes államok informális neveinek szemantikai típusait nagyfokú változatosság jellemzi. Megeshet, hogy az állam mindegyik ismert informális nevét más-más motivációs tényező alakította ki (l. Alabama, Nebraska informális neveit). Leggyakoribb azonban az az eset, amikor az állam több informális elnevezése azonos fogalomkörből kerül ki, de ezek mellett vannak egyéb fogalomkörökhöz köthető nem hivatalos államnevek is: Delaware három informális elnevezése is az állam történelmével kapcsolatos (*The First State*, *Blue Hen State*, *New Sweden*, az informális államnevek magyar jelentéseit l. a 6. alatt), kettő az államnak az USA gazdasági életében betöltött szerepére utal (*Land of Tax-Free Shopping*, *Corporate Capital*), kettő komplex magyarázatot igényel (*The Diamond State*, *Small Wonder*); ezeken felül használatosak az államnak nagyságra (*Uncle Sam's Pocket Handkerchief*) és termesztett növényre (*The Peach State*) vonatkozó informális nevei is.

Megfigyelhető, hogy a későbbiek során hivatalosnak minősített informális államnevek leggyakrabban a jellemző növényre, illetve a (korai) történelmi eseményre vonatkozó elnevezések közül kerülnek ki (pl. *Evergreen State/Green Tree State*, Washington; *The Constitution State*, Connecticut; *The First State*, Delaware); míg a gépjárművek rendszámabláján szereplő informális államnevek jellemzően mezőgazdasági terményre, történelmi eseményre, de főként az állam valamely vonzó tulajdonságára utalnak (pl. *The Peach State*, Georgia; *Volunteer State*, Tennessee; *The Hospitality State*, Indiana). A hosszán fennmaradó informális elnevezések leggyakrabban az állam történelmével vagy gazdasági életével kapcsolatosak (pl. *Blue Hen State*, Delaware; *Bay State/Old Bay State*, Massachusetts; *Granite State*, New Hampshire). Ugyanakkor az informális államnevek kialakulásának ideje és a nevekben jelentkező motiváció, illetve az informális elnevezések száma, típusa és az állam földrajzi elhelyezkedése között nem mutatható ki jellemző összefüggés.

7. Az Egyesült Államok tagállamainak magyar megnevezései. – A tagállamok magyar megnevezése nyelvi regisztertől függetlenül kizárólag a hivatalos angol nevek alapján történik, az informális államnevek magyar megfelelői lényegében hiányoznak (legfeljebb egy-egy utazásra specializálódott internetes honlap él némely informális

elnevezés alkalmi magyar fordításával, pl. „New Jersey, becenevén a Kert Állam”; forrás: www.usatravel.hu). A tulajdonnevek idegen nyelvre ültetésekor használatos fordítási műveletek közül a tagállamok magyar neveinek kialakításakor az átvitel, a fordítás és a grafológiai behelyettesítés játszott szerepet (a fogalmakhoz vö. VERMES 2005a, 2005b). A magyarban ma használatos tagállamnevek döntő többsége (48 név; 96%) az angolból került nyelvünkbe. E nevek nagy része átvittel (41 név, 85,42%; pl. *Georgia, Iowa, Maryland, New Hampshire, Rhode Island, Utah*), kisebb része részfordítással (3 név, 6,25%; *Dél-Dakota, Nyugat-Virginia*), grafológiai behelyettesítéssel kombinált részfordítással (3 név, 6,25%; pl. *Észak-Karolina, Új-Mexikó*), illetve pusztán grafológiai behelyettesítéssel (1 név, 2,08; *Kalifornia*) vált magyar megnevezéssé. Néhány államnév (2 név, 4%) esetében több átadó nyelv is szóba kerülhet: a *Texas* államnév spanyolból vagy angolból átvittel, az *Alaszka* államnév angolból, németből vagy oroszról grafológiai behelyettesítéssel származtatható (vö. a FNESz.⁴ megfelelő szócikkei). A mai magyar nyelvű megnevezések közül néhány korábban más nyelvi formában volt használatos nyelvünkben. A korai név és a mai megnevezés különbsége az államnév eltérő korszakokban történő magyarra ültetésekor fogatosított különböző fordítási műveletek alkalmazásának eredménye. Míg a korábbi magyar államnév átvittel, a modern megnevezés grafológiai behelyettesítéssel született meg a következő esetekben: 1816: *Alaska* ~ ma: *Alaszka*; 1757: *California* ~ ma: *Kalifornia*. Más példánál, éppen fordítva, a korai elnevezés mutat a grafológiai behelyettesítéssel rokon vonásokat (a névformák lejegyzése láthatóan a magyar kiejtést próbálja valamiképpen tükrözni, illetve a több elemből álló helynevek azonos helyesírásának szabályát kívánja érvényre juttatni a lényegében átvittel létrehozott névalakok esetében), a modern névformák pedig átvittel jöttek létre: 1850: *Jowa* ~ ma: *Iowa*; 1816: *Kentuky* ~ ma: *Kentucky*; 1757: *Pensylvania* ~ ma: *Pennsylvania*; 1817: *Tenese* ~ ma: *Tennessee*; 1884: *Yutah* ~ ma: *Utah*; 1816: *Ovaih* ~ 1884: *Havai* ~ ma: *Hawaii*; 1816: *New-Hampshire* ~ ma: *New Hampshire*; 1816: *New-Jersey* ~ ma: *New Jersey*; 1816: *Rhode-Island* ~ ma: *Rhode Island*. A korai névformák teljes vagy részleges fordítással, a modern névalakok átvittel alakultak a következő államnevek esetében: 1757: *Maria föld* ~ ma: *Maryland*; 1757: *Új Jersey* ~ ma: *New Jersey*. A korai és a modern forma kialakításában is a részfordítás a főszerep, ám a két korszak eltérő névmodelljeinek analogikus hatására más szófajuként azonosítódik a lefordított névösszetevő az 1816: *Északi-Carolina* ~ ma: *Észak-Karolina* és az 1816: *Déli Karolina* ~ ma: *Dél-Karolina* példák esetén (a két államnévnek egy időben grafológiai behelyettesítés nélküli, részfordítással keletkezett magyar formái voltak használatban: vö. FNESz.⁴ 1: 361, 432, *Észak- és Dél-Carolina* szócikkek). A (későbbi) tagállamnevek közül magyarul legkorábban a 17. században a *Florida* (1620) és *Massachusetts* (1694) nevek jelentkeztek (2 név, 4%); 18. századi forrásból 5 név (10%; pl. *California, Louisiana, Pennsylvania, Virginia* névalakok) adatolt; a többi, 43 elnevezés (86%) pedig a 19. században került be nyelvünkbe (vö. FNESz.⁴ megfelelő szócikkei). Mint látjuk, a korábbi századokban az angol nevek magyar megfelelői leginkább átvittel jöttek létre, az egyéb fordítási műveletek a 19. század és a modern kor magyar államnévformáinak kialakításakor jelentkeznek.

8. Összegzés. – Az Egyesült Államok tagállamainak hivatalos és informális megnevezéseiben láthatólag több, az újvilági névadásra jellemzőnek tekinthető jegy nyilvánul meg. Az államok elnevezése alkalmat adhatott a névadóknak az uralkodók, a királyi

család tagjai iránt érzett tisztelet kimutatására (pl. *Louisiana; Maryland*); európai nevek Újvilágba történő átplántálására (pl. *New Jersey; Rhode Island; Italy of America*, Arizona; *Egypt*, Illinois); az ország, az adott állam történetében jelentős szerepet játszó személyiségek emlékének fenntartására (pl. *Washington; Land of Lincoln*, Illinois); irodalmi helynevek életre keltésére, írásbeliséggel kapcsolatos nevek alkotására (pl. *California; El Dorado/El Dorado State*, Kalifornia); tudományos ismeretek megfogalmazására (pl. *The Peninsula State*, Florida; *Up Over*, Alaszka); a terület etnikai, nyelvi sokféleségének tükröztetésére (pl. *Oklahoma; The Aloha State*, Hawaii; *The Gem State/Gem of the Mountains*, Idaho). A hivatalos elnevezések névadási hátterével összevetve az informális államnevek motivációs tényezői jóval nagyobb változatosságot mutatnak. Csak az informális államnevek között találkozunk bizonyos földrajzi jellemzőkre (pl. elhelyezkedés: *The Gulf State*, Florida; méret: *Jumbo State*, Texas; alak: *Mitten State*, Michigan; időjárás: *Webfoot State*, Oregon; állatvilág: *Pelican State*, Louisiana), az állam gazdasági vagy politikai sajátosságaira (pl. *Land of Tax-Free Shopping*, Delaware; *America's Bread Basket*, Wisconsin) és az állam történelmének fontos eseményeire (pl. *The Valentine State*, Arizona; *Equality State/Suffrage State*, Wyoming) utaló elnevezésekkel. A tagállamok különféle fordítási műveletek alkalmazásával létrejött magyar megjelöléseinek alapjául a hivatalos angol elnevezések szolgáltak.

Internetes források

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_U.S._state_nicknames (2007. 11. 19.)
<http://geography.about.com/od/specificplacesofinterest/a/statenicknames.htm> (2007. 11. 19.)
http://mizian.com.ne.kr/englishwiz/library/names/american_state_nicknames.htm (2007. 11. 19.)
http://www.everything2.com/index.pl?node_id=592834 (2007. 11. 19.)
<http://www.infoplease.com/ipa/A0854966.html> (2007. 11. 19.)
<http://www.miketodd.net/encyc/statenicks.htm> (2007. 11. 19.)
http://www.netstate.com/states/tables/st_nicks.htm (2007. 11. 19.)
<http://www.teachervision.fen.com/us-history/state-government/698.html?detoured=1> (2007. 11. 19.)
<http://www.50states.com/bio/nickname1.htm> (2007. 11. 19.)

Hivatkozott irodalom

ALEXANDER, GERARD L. 1951. *Nicknames of American Cities, Towns and Villages. Past and Present*. New York.
 DAVIS, KENNETH C. 1993. *Don't know much about geography*. New York.
 DUCKERT, AUDREY R. 1973. Place Nicknames. *Names* 21: 153–60.
 FARAGÓ IMRE et al. szerk. 2006. *Családi világtalasz*. H. n.
 HAJDÚ MIHÁLY 2003. *Általános és magyar névtan*. Budapest.
 JUHÁSZ DEZSŐ 1988. *A magyar tájnévadás*. NyttudÉrt. 126. Budapest.
 KÁLMÁN BÉLA 1989⁴. *A nevek világa*. Debrecen.
 KANE, JOSEPH NATHAN – ALEXANDER, GERARD L. 1970². *Nicknames and Sobriquets of US Cities and States*. Metuchen, New Jersey.
 LANCE, DONALD M. 1999. The Origin and Meaning of 'Missouri'. *Names* 47: 281–90.

- MATTHEWS, CONSTANCE MARY 1975. *Place-Names of the English-Speaking World*. Worchester–London.
- MCCAFFERTY, MICHAEL 2003. On the Birthday and Etymology of the Placename Missouri. *Names* 51: 111–25.
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése*. Budapest.
- STEWART, GEORGE RIPPY 1970. *American Place-Names. A Concise and Selective Dictionary for the Continental United States of America*. New York.
- STEWART, GEORGE RIPPY 1975. *Names on the Globe*. New York.
- VERMES ALBERT PÉTER 2005a. *Proper names in translation: A relevance-theoretic analysis*. Debrecen.
- VERMES ALBERT PÉTER 2005b. *Proper names in translation: A relevance-theoretic analysis*. In: A doktori iskolákban megvédett névtani témájú doktori disszertációk. *Névtani Értesítő* 27: 311–4.

BÖLCSKEI ANDREA

ANDREA BÖLCSKEI, **State names and state nicknames in the United States**
The Hungarian translations of US state names

This paper presents some general features of name giving processes adopted by Europeans arriving in the recently discovered New World in colonial times and soon after, laying special emphasis on naming practices (e.g. giving names in honour of royalty or other prominent personalities of the era; repeating names of other places; giving Christian-related, literary names; reflecting geographical, historical or scientific knowledge of the age in place-names; producing linguistically non-homogeneous geographical names) that were essentially different from those used in Europe for centuries to produce the basic place-name stock of the old continent. The author categorises official US state names according to their semantics (differentiating names indicating a geographical entity, a historical person, the Indian inhabitants, a geographic feature, a distant place, an important settlement and complex motivating factors relating to the states) and their language origins (distinguishing names of Indian, English, Spanish, French, Latin and Polynesian origin). US state nicknames are also described with respect to their function (e.g. actual nicknames, mottos, slogans), style (e.g. official, semi-official, non-official, common, frequent, rare, disused names) and motivation (e.g. names referring to the geographical features, the economic or political features, the history, the inhabitants and other features of the states). Translation operations adapted in creating the Hungarian equivalents of US state names are also observed in the paper.